Yttrande över remiss av Motion 2019:23 av Tara Twana m.fl. (S) om förbättrad hantering av journaler och nätjournaler för personer som lever i hedersrelaterat förtryck i Stockholmsregionen

Styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) har av Rotel II – Hälso- och sjukvårdsroteln anmodats att yttra sig över förbättrad hantering av journaler och nätjournaler för personer som lever i hedersrelaterat förtryck i Stockholmsregionen. Då handläggningen av yttrandet dragit ut på tiden så inkom förvaltningen med bifogat tjänstemannasvar per 2019-10-30.

Förslag till beslut
Styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde föreslås besluta

att godkänna yttrande över remiss av Motion 2019:23 av Tara Twana m.fl. (S) om förbättrad hantering av journaler och nätjournaler för personer som lever i hedersrelaterat förtryck i Stockholmsregionen enligt bifogat tjänstemannasvar, samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Mikael Ohrling
Sjukvårdsdirektör

Susanne Bayard
IT-direktör

Stockholms läns sjukvårdsområde
Sjukvårdsdirektören

BESLUTSUNDERLAG
2019-10-28

SLSO 19-1125

Yttrande över motion 2019:23 av Tara Twana m.fl. (S) om förbättrad hantering av journaler och nätjournaler för personer som lever i hedersrelaterat förtryck i Stockholmsregionen

Styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) har av Rotel II – Hälso- och sjukvårdsroteln anmodats att yttra sig över förbättrad hantering av journaler och nätjournaler för personer som lever i hedersrelaterat förtryck i Stockholmsregionen. Med anledning av att handläggningen av yttrandet dragit ut på tiden inkommer SLSO med ett tjänstemannasvar som sedan kommer att anmälas till SLSO:s styrelse den 21 november 2019. I händelse av att styrelsen har någon synpunkt på nedan svar kompletteras det som en omedelbar justering i anslutning till styrelsemötet (senast 22 november 2019). Nedan remissvar är sålunda ej godkänt av SLSO:s styrelse.

Ärendet

I motionen framförs att åtkomst till sin egen journal via nätet innebär en säkerhetsrisk för de personer som lever i hedersförtryck. Motionen tar även upp riskerna med att föräldrar eller släktingar till personer som lever under hedersförtryck kan arbeta som sjukvårdspersonal och därmed få åtkomst till journaler. I motionen beskrivs att detta i sin tur kan leda till att patienter blir utsatta eller väljer att avstå från att söka vård.

Förvaltningens yttrande

SLSO anser att motionen tar upp ett viktigt område men innehåller ett flertal frågeställningar som behöver utvecklas närmare.

Motionen inleds med att Region Stockholm (tidigare Stockholms läns landsting) infört ett ”öppet nätjournalsystem” tillsammans med andra regioner. Här får förmodas att motionen avser den nationella e-tjänsten Journalen. Denna e-tjänst kräver en inloggning med BankID d.v.s. den är inte ”öppen” i någon vid bemärkelse. Invånaren får en tillfällig tittfunktion från 1177 in i sin journal förutsatt att journalsystemet är kopplat till e-tjänsten Journalen. Det är endast vissa funktioner från journalsystemet som är kopplat till e-tjänsten. Vilka funktioner som är kopplade till e-tjänsten Journalen har varje region beslutat om själva. I Region Stockholm är det journalanteckningar, diagnoser, vissa provsvar, vårdkontakter och mödravård som är kopplade till e-tjänsten.

I dagsläget kan inte patienter med reservnummer eller samordningsnummer läsa sin journal via e-tjänsten, d.v.s. endast patienter med svenskt personnummer kan få åtkomst. Patienter med skyddad identitet journalförs inte alls i journalsystemet TakeCare i SLSO. Dessa journaler dokumenteras enbart på papper. I och med detta finns det ingen koppling alls till e-tjänsten Journalen för patienter med skyddad identitet.

Motionen lyfter farhågan om att patienter som lever under social kontroll/hedersrelaterat förtryck kan fara illa om de tvingas visa sin journal via nätet för någon annan. Kopplat till användning av e-tjänsten Journalen finns det tydliga rutiner och åtgärder framtagna för att dölja information. Ett antal möjliga åtgärder för att dölja information i Journalen redovisas kortfattat nedan:

Försegla = stoppa åtkomst till informationen i e-tjänsten Journalen.

- Försegla helt, patienten kan själv eller med hjälp av vårdpersonal försegla hela sin åtkomst till e-tjänsten
- Försegla delvis, journalinformation från en specifik vårdenhet förseglas av vårdpersonal så att information från mottagningen/avdelningen inte syns
- Försegling på vårdens initiativ, om åtkomst är till men/skadlig för patienten
- Vårdnadshavarens åtkomst till barns journalinformation via e-tjänsten Journalen kan stoppas av vårdpersonal
- Försegling och borttagande av vårdnadshavares åtkomst kan göras även under beredskapstid
- Undantagna sökord i journalsystemet – undantagna sökord samt all text som dokumenteras under dem, filtreras bort och visas inte för patienten i e-tjänsten Journalen.

Ungdomsmottagningar och Barn- och ungdomspsykiatri inom Region Stockholm är idag undantagna från e-tjänsten Journalen. Detta kan dock skilja från region till region.

I motionen adresseras problemet att föräldrar och släktingar som jobbar som läkare enkelt kan få åtkomst till sina barns journaler. Här finns särskilda tekniska lösningar och strikta rutiner för kontroll av detta inom SLSO. Journalsystemet TakeCare är anslutet till SALA (Systematiskt automatiserad logganalys) vilket innebär att det varje månad tas ut loggar på de personer som har behörighet i TakeCare för kontroll av otillåten journalåtkomst.

I dagsläget går det inte att göra en s.k. ”säkerhetsmarkering” på det sätt som benämns i motionen. Däremot ska sjukvårdspersonal ha fått utbildning vid införandet av e-tjänsten Journalen om de funktioner och de möjligheter till förseglingar som finns i systemet. I utbildningen har de även informerats om undantagna sökord och hur de ska användas.

Det finns också information att läsa om Journalen på t ex Vårdgivarguiden i Region Stockholm. Exempelvis finns ett stycke om risken att tvingas visa sin journalinformation. Se länk: https://vardgivarguiden.se/avtaluppdrag/it-stod-och-e-tjanster/e-tjanster-och-system-a-o/1177/journal-via-natet/.

Sammanfattningsvis anser SLSO att det område som motionen adresserar är av stor vikt där flera åtgärder för att förebygga negativa konsekvenser för personer som lever under hedersrelaterat förtryck pågår.

Tjänstemannautlåtandet godkännes som yttrande avseende motion 2019:20 per 2019-10-30.

Mikael Ohrling
Sjukvårdsdirektör

Stockholms läns landsting
Stockholms läns sjukvårdsområde
Registratorn
2019 -05- 28

Region Stockholm

REMISS
2019-05-28

RS 2019-0631

Rotel II –Hälso- och sjukvårdsroteln

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Stockholms läns sjukvårdsområde

Ärende:

Remiss - Motion 2019:23 av Tara Twana m.fl. (S) om förbättrad hantering av journaler och nätjournaler för personer som lever i hedersrelaterat förtryck i Stockholmsregionen

---

Yttrande från berörd nämnd/styrelse senast: **2019-11-01**

Handläggare: **Lovisa Montin**

Yttranden skickas till regionledningskontorets registrator:

E-post: registrator.lsf@sll.se

Adress:
Regionledningskontoret
Registraturen
Box 22550
104 22 Stockholm

Internadress:
Regionledningskontoret, Registraturen, Landstingshuset

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Region Stockholm
2019 -05- 07
Dnr RS2019-0631

MOTION

2019-05-07 2019:23

Motion av Tara Twana (S) förbättrad hantering av journaler och nätjournaler för personer som lever i hedersrelaterat förtryck i stockholmsregionen

År 2016 införde dåvarande Stockholms läns landsting ett öppet nätjournalsystem tillsammans med andra län och regioner. Detta innebar att alla patienter numera kan läsa sin egen journal på nätet. Det är en teknologisk framgång för Stockholmsregionens invånare att på ett smidigt sätt ta del av sin nätjournal på nätet. Tyvärr missade dock beslutsförfattarna att när detta infördes skulle det innebära en säkerhetsrisk för de personer som lever i hedersförtryck.

Vid hedersrelaterat förtryck är det inte ovanligt att man blir hårt kontrollerad samtidigt som man blir hotad till att rannsaka information från offret. Då är det inte så svårt för förövaren att tvinga sig att få åtkomst till offrets nätjournal. Idag kan läkarna välja att ge ut journalen för patientens bästa, men den möjligheten finns ännu inte för nätjournaler. Med denna risk finns det att unga som söker sig till vård för att testas för olika typer av könssmitta eller annat gynekologiskt besök, väljer att inte söka vård eftersom att utomäktenskapliga sexuella relationer är strikt förbjudet när man lever i ett hedersrelaterat förtryck.

Ett annat problem med det nuvarande journalsystemet är att föräldrar och släktingar som jobbar som läkare enkelt kan få åtkomst till sina barns journaler. Det här är ett problem för många som lever i hedersrelaterat förtryck, därför att de är konstant rädda för föräldrar/släktingar som jobbar som läkare att de kan på ett enkelt sätt få åtkomst till familjemedlemmarnas journaler.

Det har varit en het debatt kring hur obehöriga läst andra människors journaler utan deras skriftliga eller muntliga godkännande. Patientsäkerheten måste fullgöras till godo för att garantera att obehöriga inte ska läsa hedersutsattas journaler. Patienter som lever med PTSD och flytt från hedersförtryckande hem, kan triggas samt få traumatiska utslag vid misstanke om obehöriga som läst dennes journal.

Därför menar vi Socialdemokrater att man bör begränsa åtkomsten för både nätjournaler och vanliga journaler, genom att säkerhetsmarkera journaler samt utbilda sjukvårdspersonal för personer som lever i en hederskontext. Förslag för

ändring i nätjournaler är att patienten måste bli tillfrågad om att hon eller han har rätt att dölja anteckningar och annat på sin nätjournal, samt rätten att spärra nätjournalåtkomst helt och hållet.

För journalåtkomst för obehöriga bland vårdpersonal bör vården upplysa patienter att de har rätt att varna läkare och annan sjukvårdspersonal att de vill ha en säkerhetmarkering på sina journaler samt att erbjuda en e-tjänst där öppning av journaler kommer endast ske med e-legitimation. På så sätt kan man garantera att varje gång journalen öppnas, så ska patienten godkänna via sin e-legitimation.

Regionen har hanterat liknande problematik när det gäller ungas besök på ungdomsmottagningar där även vårdnadshavare kan undanhållas en del information.

Det är viktigt att de aspekter som lyfts i motionen också has i åtanke vid upphandling och implementering av nytt journalsystem och stödsystem inom ramen för arbetet med framtidens vårdinformationsmiljö FVM.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna regionfullmäktige besluta:

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att säkerställa rätten att säkerhetsmarkera sina journaler och nätjournaler samt rätten att dölja känslig information i nätjournalerna.

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att utbilda sjukvårdspersonal kring journalhantering för personer som lever i en hederskontext.

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att utforma en möjlighet för patienten att själv via e-legitimation godkänna att sjukvårdspersonal kan komma åt patientens journaler.

Stockholm den 7 maj

Tara Twana (S)

Liselotte Vahärmegi (S)

Norma Aranda de Gutierrez (S)

Maria Kjellsdotter Rydinger (S)

Galina Monsalves (S)

Tove Sander (S)